

12-19 вересня

Короткий огляд ситуації

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- Російські війська продовжують наступ на Бахмутському напрямі в Донецькій області, обстрілюючи [Бахмут](#) та інші населені пункти вздовж лінії фронту, зокрема, Краматорськ, [Слов'янськ](#), [Костянтинівка](#), Авдіївка, [Мирноград](#). Свіжі [відео](#) з дронів показують, що Бахмут цілком може очікувати доля Маріуполя та інших знищених міст сходу України. Під ракетні обстріли регулярно потрапляли інші міста в різних областях України - Миколаїв, Харків, Запоріжжя, Чугуїв, Кривий Ріг, Марганець, Нікополь, інші населені пункти, а також прикордонні громади Сумської області.
- Збройні сили України продовжують контрнаступ у Харківській та Херсонській областях, але тепер також відбуваються контрнаступальні дії в Луганській області, де було звільнено с. Білогорівку неподалік від Лисичанська, та в Донецькій області, де було звільнено місто Святогірськ та село Богородичне, селище Щурове та села Кримки, Ярова та інші на околицях Лиману.
- Паралельно з деокупацією відбувається фіксація фактів воєнних злочинів, скоєних за період окупації. Українські правоохоронці вже отримали досвід роботи з подібними ситуаціями в Київській області, і тепер робота з документування здійснюється системніше. Зокрема, після деокупації м. Ізюм там було знайдено [масове поховання](#) з приблизно 460 загиблими, серед яких є люди зі слідами тортурів.

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- Гуманітарна ситуація як на окупованих територіях, так і в прифронтовій зоні, залишається катастрофічною - це відсутність води, газу, електроенергії, ліків. Підготовка до опалювального сезону на окупованих, прифронтових та нещодавно деокупованих територіях здійснюється в дуже слабких обсягах, і налагодити її в зруйнованих війною містах буде практично [неможливо](#). Тому триває евакуація з прифронтових областей, зокрема, за даними [Донецької](#) ОВА, близько 75% жителів підконтрольних Україні територій області вже залишили свої домівки.
- В селі Стрілеча Харківській області було обстріляно з території РФ психіатричну [лікарню](#) під час евакуації пацієнтів, 6 осіб загинуло.
- 19 вересня відбувся черговий вибух на території Оленівської колонії, де утримуються військовополонені українці. Російська сторона знову повідомила про загиблих і поранених, але так і не надала доступ міжнародним місіям до місця подій.
- На території окупованих населених пунктів тривають спалахи насильства та злочини проти місцевих жителів, зокрема, в Херсонській області озброєними людьми [викрадено](#) шкільну вчительку Тамілу Малищук та її чоловіка. Триває й насильство щодо представників окупаційних адміністрацій (це може бути діяльність підпілля, або боротьба між різними групами впливу). Так, 16 вересня в Бердянську вбитий заступник голови окупаційної адміністрації Олег Бойко та його дружина, а в Луганську вбитий "генеральний прокурор ЛНР" Сергій Горенко. У Мелітополі 19 вересня був вбитий один з поліцейських-колабораціоністів, Денис Стефанков.
- Українська влада намагається якнайшвидше відновити [діяльність](#) на деокупованих територіях, зокрема, там призначаються голови військових адміністрацій, які мають налагодити функціонування апарату, надання послуг громадянам, забезпечення безпеки.

ЕКОНОМІКО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР

- Голова Офісу Президента України Андрій Єрмак та колишній Генсек НАТО Андерс Фог Расмусен [презентували](#) в Києві проєкт угоди про безпекові гарантії для України. Цей документ жваво обговорюється як в українських експертних та політичних колах, так і в російських.
- Під обстріли потрапляють не лише об'єкти цивільної інфраструктури, а також об'єкти критичної інфраструктури, пов'язані з енергетикою, життєзабезпеченням. 12 вересня було здійснено [масштабні](#) ракетні обстріли об'єктів енергетичної інфраструктури Харківської, Сумської, Дніпропетровської, Полтавської, Запорізької та Донецької областей, внаслідок чого ці області повністю або частково залишилися без світла на кілька годин. 15 вересня кілька разів було обстріляно Карачунівську [дамбу](#) на р. Інгулець у Кривому Розі, що призвело до підтоплення частини міста (можливо, це зроблено для уповільнення контрнаступу ЗСУ в Херсонській області). 17 та 18 вересня під обстріл потрапила ТЕС у Слов'янську. Вночі 19 вересня російська армія обстріляла ракетами промислову зону Південноукраїнської [атомної електростанції](#) (Миколаївська область). Потужний вибух стався за 300 м від реакторів станції, ударною хвилею пошкоджено будівлю АЕС, розбито вікна, виведено з ладу частину обладнання.
- У 2023 році в Україні буде створено бюджетний [Фонд](#) ліквідації наслідків збройної агресії у розмірі не менше 19 млрд грн. За словами Прем'єр-міністра Дениса Шмигала, там планується акумулювати конфісковані кошти росії та росіян, а також міжнародну допомогу на швидке відновлення.

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- В цілому в російському політичному дискурсі суттєво посилюються наративи протидії всім незгодним із змістом спецоперації. Якщо раніше зміст наративів полягав у підтримці "спецоперації", сьогодні актуалізується пояснення необхідності цілковитої та тотальної підтримки та згуртування російського суспільства перед Заходом, якій загрожує РФ. Приміром, [поширюються](#) тексти ради з прав людини прав президенті РФ, які підтримують агресію та засуджують всіх. Хто має сумнів в доцільності дій путіна. Засуджуються позиція російської попірки пугачевої, яка не підтримала спецоперацію, поза тим її вчинок широко обговорюється в телеграм каналах.
- Критиці [піддаються](#) ініціативи української влади та експертів із напрацювання безпекових гарантій, зокрема російські наративи виправдовують посилення спецоперації з огляду на такі ініціативи. що напрацьовано групою Єрмака Расмусена, зокрема стосовно відсутності "нейтрального статусу"
- Після поразки російської армії в Харківській області активно говорять, що РФ воює не з Україною, але із Заходом, [заперечуються](#) вбивства цивільних в місті Ізюм (захід сфабрикував другу Бучу).
- Поширюються відверті крайньою праві наративи щодо [виправдання](#) геноциду над українським народом, застосування зброї масового ураження. Стосовно того, що глобальна ядерна війна краща за українську перемогу і — "нам доведеться розгромити і знищити Україну навіть у тому (малоймовірному) випадку, якщо ми не зможемо відновити ні єдиної людини, навіть якщо нам доведеться знищити всі побудовані заводи, навіть якщо ми не зможемо відновити весь чорнозем, навіть якщо нам доведеться підрізати сухожилля своєї економіки і втратити безліч найкращих наших молодих чоловіків". Відповідні тексти російських крайньоправих активно поширюються та постійно ретранслюються в російських засобах комунікації як і виправдання та заклики до руйнування української цивільної інфраструктури, посилюються тотальні тенденції дегуманізації українців.
- Російська сторона продовжує [декларувати](#) потенційну анексію української території, зокрема в т. зв. ЛНР, ДНР, зокрема "референдум" може відбутися восени, найближчим часом. Проте, напівофіційні структури ствердно не [коментують](#) такі твердження.
- Триває тотальне [звинувачення](#) заходу, політичного керівництва країн ЄС, США в глобальній енергетичній та економічній кризі, бажання "розвалити рф", яке спостерігалось ще в розвалі СРСР.
- Відвідання путіним ШОС подається як [перемога](#) та підтримка діям РФ, що сприятиме російській економіці, адже в "країнах партнерах" живе більша частина населення земної кулі. При цьому путін говорить про врегулювання ситуації та звинувачує Україну у відсутності волі до мирних перемовин. 16 вересня путін знову [стверджує](#), що план спеціальної військової операції в Україні не підлягає коригуванню, генеральний штаб під час операції приймає оперативні рішення, щось вважає ключовим, основною метою, а основною метою є звільнення всієї території Донбасу", за його словами, ця робота продовжується, незважаючи "на ці спроби контрнаступу (України)". При цьому публічно на ШОС не згадуються денацифікація України. Але у внутрішньому дискурсі толеруються заклики до фактичного геноциду українців на федеральних телеканалах (Росія 24, Росія 1 та ін)

- В РФ офіційні особи говорять про потенційні мирні перемовини виходячи із позиції сили та досягненні всіх цілей спецоперації. Як [заявив](#) 12 вересня заступник голови Ради безпеки РФ, нинішня переговорна позиція Росії щодо України - "дитяча розминка перед вимогами майбутнього". Нинішня переговорна позиція РФ щодо України не більше ніж "дитяча розминка" перед майбутніми вимогами про тотальну капітуляцію київського режиму. "Ми не бачимо на цей час жодної перспективи переговорів і все ж підтверджуємо відсутність будь-яких передумов для таких переговорів", - [сказав](#) Песков.
- Говорячи про потрібність пропозиції президента Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана про організацію переговорів між президентами Росії та України, Песков підкреслив, що "для цього немає жодних передумов".
- Україна звинувачується в диверсіях на непідконтрольних територіях, терористичних актах. ФСБ Росії [припинила](#) серію диверсійно-терористичних актів проти співробітників військово-цивільної адміністрації Херсонської області та уряду Криму, які готувалися СБУ
- В РФ заперечують втрати російської армії та відступ російських збройних сил в Україні. При цьому політичне керівництво вказує, що президент повністю контролює ситуацію. Президент РФ Володимир Путін [отримує](#) доповіді про все, що відбувається під час спеціальної військової операції (СВО), у тому числі про перегрупування російських військ. Песков [підкреслив](#): "Спеціальна військова операція триває і продовжуватиметься до досягнення всіх тих цілей, які спочатку були поставлені", зміст точних цілей не уточнено. Цілей російської спеціальної військової операції буде досягнуто, попри масштабну допомогу Заходу українському режиму та безпрецедентний санкційний тиск на Росію, [заявив](#) секретар Ради безпеки РФ Микола Патрушев. Росія проводитиме спеціальну військову операцію до досягнення всіх своїх початкових цілей, [заявив](#) Дмитро Песков.
- Культивуються тези втоми від України, [неможливості](#) через ситуацію в Україні приділити увагу глобальним викликам та міжнародній співпраці. Паралельно з цим [поширюється](#) інформація про соціальну та економічну кризу в самій Україні, зростання соціального протесту, кількості тих, хто не поділяє дії українського президента.
- Тривають мобілізаційні заходи, прихована та й не прихована мобілізація, зокрема багато йдеться про формування приватних військових кампаній, [сприяння](#) студентам російських ВНЗ, які можуть взяти участь в "спецоперації". Відбувається актуалізація залучення "регіональних батальйонів" до бойових дій, водночас в політичних колах РФ стримано публічно [реагують](#) на пропозиції від 15 вересня з боку Р. Кадирова стосовно "[самобілізації](#)" російських регіонів". Самі Губернатори [звітують](#) про участь регіональних батальйонів у "спецоперації" (Башкортостан). Декларує [створення](#) додаткового батальйону для участі в "спецоперації" до кінця вересня північна Осетія, [Воронежська](#) область. Отже, мобілізація набула більш активний публічний характер навіть в повідомлення офіційної влади в російських регіонах. йдеться про додаткові сили. Про "добровольців" для СВО [говорять](#) й в тимчасово окупованому Криму в контексті "підтримки ініціативи Р. Кадирова".
- РФ напівофіційно звинувачує Україну в обстрілі Білгородської області, проте, офіційної реакції з політичного центру ці звинувачення не отримують. Однак слідчі Слідчого комітету [заводять](#) кримінальні справи стосовно "обстрілів - 17 вересня